

Prof. dr hab. Joanna Getka
Instytut Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej
Wydział Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet Warszawski

**Recenzja dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego
doktora Oresta Semotiuka (Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk) w postępowaniu
habilitacyjnym**

Podstawą formalno-prawną oceny dr. Oresta Semotiuka są: Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875, 1086, z 2021 r. poz. 159) oraz ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z 2019 r. poz. 39, 534, z 2020 r. poz. 695, 875, 1086).

Do opracowania oceny zostały wykorzystane informacje dostarczone w formie dokumentacji, w skład której dokumentacji wchodziły:

- autoreferat w języku polskim, zawierający informację o uzyskaniu stopnia naukowego doktora,
- wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny zawierających m.in.:

  - wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, o których mowa w art. 219 ust. 1. pkt 2 Ustawy
  - wykaz prac naukowych opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora,
  - wykaz wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych po uzyskaniu stopnia doktora
  - wykaz udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji

- wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru
- wykaz członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.
- wykaz recenzowanych prac naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych.
- monografia: Semotiuk, O. (2021). *Російсько-українська війна у сучасній політичній карикатурі. Медіатизація воєнних конфліктів сучасності. / Wojna rosyjsko-ukraińska we współczesnych karykaturach politycznych. Mediatyzacja współczesnych konfliktów zbrojnych* (Львів-Дрогобич: КОЛО, 2021).
- dane personalne i kontaktowe,
- kopie opublikowanych, wybranych przez Habilitanta tekstów naukowych.

1) Informacja ogólna o Habilitancie

Dr Orest Semotiuk jest doktorem nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Stopień ten uzyskał na Lwowskim Narodowym Uniwersytecie im. Iwana Franki na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Ukraina w procesie politycznym w Europie w latach 1914–1921 (na materiałach ówczesnej prasy niemieckiej i austriackiej)”. Praca ta koncentrowała się na analizie dyskursu prasowego i wyznaczyła kierunek dalszych zainteresowań badawczych Habilitanta, rozwijanych w obszarze komunikacji politycznej i analizy mediów.

Przebieg kariery naukowej i zawodowej dra Semotiuka wskazuje na konsekwentne zaangażowanie w działalność naukową realizowaną w różnych ośrodkach akademickich. W chwili obecnej jest on zatrudniony w Instytucie Sławistyki Polskiej Akademii Nauk.

W latach 2021–2023 był zatrudniony jako profesor nadzwyczajny na Wydziale Dziennikarstwa Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Personalem w Kijowie. Wcześniej, w latach 2018–2021, pełnił funkcję profesora nadzwyczajnego na Wydziale Nowych Mediów Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki. Najdłuższy etap jego kariery zawodowej związany był z Politechniką Lwowską (2001–2019), gdzie pełnił funkcję zastępcy kierownika Katedry Lingwistyki Stosowanej oraz profesora nadzwyczajnego.

Wcześniejsze doświadczenia zawodowe obejmują pracę dydaktyczną jako wykładowca języka niemieckiego, działalność biblioteczną oraz udział w międzynarodowych

projektach naukowych realizowanych we współpracy instytucji ukraińskich i austriackich. Szczególnie istotne było zatrudnienie w Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut oraz w Ukraińsko-Austriackim Centrum Naukowym.

Całość ścieżki zawodowej dra Oresta Semotiuka świadczy o konsekwentnym rozwoju naukowym, obejmującym przejście od badań nad dyskursem politycznym do analiz komunikacji medialnej i wizualnej. Jego profil naukowy cechuje interdyscyplinarność, łącząca elementy nauk o polityce, medioznawstwa i lingwistyki, a także wyraźna spójność między działalnością badawczą i dydaktyczną.

2) Ocena dorobku naukowego

2.1. Ocena ilościowa dorobku naukowo-badawczego

Wskazany przez Habilitantka dorobek naukowy obejmuje jedną monografię autorską (wskazaną jako osiągnięcie naukowe) a także 34 teksty naukowe – rozdziały w monografiach wieloautorskich (z czego trzy w wydawnictwie o zasięgu międzynarodowym: Peter Lang) oraz artykuły w czasopismach naukowych, głównie ukraińskich. Należy zaznaczyć, że w zamieszczonym wykazie, w zakresie opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych umieszczono prace, które należy kwalifikować raczej jako rozdziały w monografiach wieloautorskich, np. Semotiuk, O. (2004). *Anglo-amerikanische Entlehnungen im modernen Deutsch und ihre Übersetzung ins Deutsche*. Збірник праць 7 конференції Спілки викладачів німецької мови і германістів Словаччини. Банска-Бистрица (1-4 вересня 2004 р.), Semotiuk, O. (2016). *Media Communication and Media Linguistics: Current State and Development Prospects//Proceedings of CADES International Conference on Education, Pedagogy and Humanities Research*. Science and Innovation Center Publishing House, St. Louis, Vol.1, p. 81-87.

Wskazane przez Habilitanta teksty wydane zostały głównie w Ukrainie, w języku ukraińskim, choć w ostatnim czasie (od 2020 roku) widać wyraźnie dążenie do internacjonalizacji dorobku, o czym świadczą teksty wydane w Europie Zachodniej w językach niemieckim czy angielskim. Publikacja tekstów w wielu językach rozszerza grono potencjalnych odbiorców i wpływa pozytywnie na umiędzynarodowienie wyników badań dr. Semotiuka.

Swoją ocenę będę formułować na podstawie otrzymanego materiału obejmującego jedną monografię, dwa rozdziały w monografiach wieloautorskich oraz 15 tekstów, zakwalifikowanych przez Habilitanta jako artykuły naukowe. Są to teksty głównie anglo- i

niemieckojęzyczne, przede wszystkim z okresu 2020-2023, co być może nie oddaje całokształtu różnorodnego dorobku naukowego dr. Semotiuka, ale stanowi wybór najdojrzałych prac Habilitanta i ujawnia wyraźną i konsekwentną realizację wybranej ścieżki badawczej.

2.2. Ocena rozprawy habilitacyjnej stanowiącej osiągnięcie zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy...

Scharakteryzowany wyżej dorobek Habilitanta obejmuje wskazaną jako główne osiągnięcie naukowe w myśl art. 16. Ustawy... monografię *Російсько-українська війна у сучасній політичній карикатурі (Медіатизація воєнних конфліктів сучасності)*, Drohobycz–Lwów 2021, 344 s.

Ma ona przejrzystą strukturę, obejmującą wstęp, cztery zasadnicze rozdziały, zakończenie oraz część dokumentacyjną:

We **wstępie** (s. 7–16) autor określa przedmiot i cel badań, wskazując na analizę politycznej karykatury jako narzędzia mediatyzacji konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Formułuje pytania badawcze, uzasadnia wybór tematu oraz przedstawia zakres materiału badawczego – korpus karykatur z lat 2014–2016. Zawarte są tu również podstawowe założenia metodologiczne oraz przegląd literatury przedmiotu.

Rozdział pierwszy (s. 17–120) ma charakter teoretyczny i poświęcony jest zagadnieniom konfliktu oraz wojny. Autor omawia definicje i typologie konfliktów, ich dynamikę oraz współczesne ujęcia w naukach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji mediatyzacji konfliktów zbrojnych oraz teorii mediadyskursu i mediatekstów.

Rozdział drugi (s. 121–176) koncentruje się na problematyce karykatury politycznej. Autor analizuje jej status jako tekstu medialnego, przedstawia historię i funkcje karykatury politycznej oraz omawia jej multimodalny charakter, akcentując znaczenie relacji między warstwą wizualną i werbalną.

Rozdział trzeci (s. 177–224) zawiera opis metodologii badań karykatury jako tekstu multimodalnego. Autor przedstawia zastosowane metody, w tym komputerowy content analysis, analizę dyskursu oraz analizę ram interpretacyjnych, a także uzasadnia dobór materiału badawczego i sposób jego opracowania.

Rozdział czwarty (s. 225–296) stanowi część empiryczną pracy. Autor analizuje zgromadzony korpus karykatur, identyfikując główne motywy, aktorów oraz sposoby

przedstawiania konfliktu. Analiza prowadzona jest na poziomie ilościowym i jakościowym, z uwzględnieniem aspektów multimodalnych i framingowych.

W zakończeniu (s. 297–304) autor podsumowuje wyniki badań. Całość uzupełniają bibliografia oraz indeks przedmiotowy.

Jak widać z powyższego opisu monografii, stanowi ona studium z zakresu nauk o komunikacji społecznej i mediach, sytuujące się na pograniczu medioznawstwa, lingwistyki oraz politologii. Problematyka mediatyzacji konfliktów zbrojnych analizowana jest na przykładzie rosyjskiej agresji wobec Ukrainy w latach 2014–2016.

Praca wyróżnia się wysokim stopniem aktualności tematu, istotnym znaczeniem poznawczym oraz dobrze ugruntowanym zapleczem teoretyczno-metodologicznym. Szczególnie cenne jest skoncentrowanie się na politycznej karykaturze jako multimodalnym tekście medialnym – obszarze nadal stosunkowo słabo rozpoznanym w badaniach naukowych. Jednym z najmocniejszych elementów pracy jest jej szeroka i dobrze opracowana baza teoretyczna. Habilitant integruje tu podejścia z zakresu medioznawstwa, lingwistyki, teorii dyskursu i politologii wykazując bardzo dobrą orientację w literaturze przedmiotu (zarówno ukraińskiej, jak i tzw. zachodniej). Paradoksalnie zarazem ten element pracy obciąża wartość analityczną monografii nadmiernie obciążając ją teorią nie zawsze znajdującą wykorzystanie w części empirycznej o czym szerzej dalej.

Celem pracy – sformułowanym *explicite* we wstępie (s. 10) – jest określenie specyfiki politycznej karykatury (mediapolityczny dyskurs humorystyczny) jako multimodalnego tekstu medialnego oraz jej roli w procesach mediatyzacji konfliktów. Podjęta problematyka jest aktualna i naukowo uzasadniona. **We wstępie** Autor trafnie wskazuje (s. 7–8), że współczesne konflikty funkcjonują jednocześnie w wymiarze fizycznym i dyskursywnym; media odgrywają więc kluczową rolę w ich interpretacji i społecznej percepcji. W tym ujęciu wybór napaści Rosji na Ukrainę jako studium przypadku jest szczególnie trafny – dualny charakter napaści rosyjskiej (fizyczny i dyskursywny) czyni go szczególnie adekwatnym do badań nad mediatyzacją. Uzasadniony jest również wybór politycznej karykatury jako przedmiotu analizy: jest to obszar relatywnie słabo rozpoznany w badaniach naukowych. Habilitant wyraźnie i trafnie wskazuje dwa kluczowe ujęcia mediatyzacji jako długotrwałego procesu transformacji komunikacji społecznej, oraz jako podporządkowania instytucji „logice mediów”. Świadczy to o dobrej orientacji w literaturze, jednak autor nie rozwija wystarczająco napięcia między różnymi koncepcjami mediatyzacji – brakuje ich krytycznego zestawienia. Podobne uwagi, tj.

ograniczenie się do referowania podejść z nikłym bądź żadnym sformułowaniem jednoznacznego stanowiska wobec nich dotyczy również innych teoretycznych elementów pracy (np. konflikt, wojna, karykatura polityczna), w tym jednego z kluczowych pojęć pracy „гумористичний медіаполітичний дискурс” (omówienie na s. 7-10), czyli hybrydowego, interdyskursywnego fenomenu funkcjonującego na poziomie indywidualnym, grupowym i społecznym. Definicja ta pozostaje w monografii w dużym stopniu na poziomie teoretycznym, nie zaś operacyjnym: brak jest jednoznacznych kryteriów identyfikacji tego dyskursu w materiale empirycznym.

W końcu uwag dotyczących części wstępnej pozwolę sobie na spostrzeżenie, związane być może z różnicą tradycji przygotowywania tekstów o charakterze monograficznym w Polsce i Ukrainie. Formułując zakres nowatorstwa pracy, Autor wskazał nie tyle problemy badawcze, tezy, pytania na które powinien w tekście znaleźć odpowiedzi, co raczej – uprzedzając analizę przeprowadzoną w rozdziale czwartym, wskazał co w nauce zostało udowodnione, zaproponowane, uzupełnione, co budzi wątpliwości w kontekście obiektywności badań.

Najobszerniejszy, ponad stustronicowy **rozdział pierwszy** zawiera rozbudowaną typologię konfliktów rozpatrywaną na kilku poziomach: mikro, mezo, makro przez pryzmat różnych kryteriów definicyjnych, np. intensywność, zakres, charakter aktorów. Omawiane ujęcie ma charakter bardzo szczegółowy i jest dobrze udokumentowane, czego przykładem jest przywołanie schematu analizy konfliktu (s. 18–19) oraz typologii intensywności konfliktów (s. 20–21). W dalszej części rozdziału autor podejmuje również charakterystykę zagadnień związanych z mediatyzacją, mediadyskursami oraz mediatekstami. Przedstawione ujęcia należy zasadniczo uznać za poprawne pod względem merytorycznym.

W zakresie najważniejszym – kwestii merytorycznych – rozdział I nie budzi uwag w zakresie przytaczanych treści, badań i analiz. Autor demonstruje tu głęboką znajomość literatury tematu. Ta część ma jednak charakter encyklopedyczny – Autor referuje literaturę, ale nie dokonuje jej ścisłej selekcji w zakresie niezbędnym dla dalszej analizy: nie wiąże jej bezpośrednio z dalszą analizą karykatur. W efekcie, część ta stanowi swoiste osobne opracowanie tematu konfliktów i ich wielowątkowej obecności w mediach, które może służyć jako ambitny skrypt do nauki danego zagadnienia.

Ważnym elementem analitycznej pracy monograficznej są wnioski, podsumowania rozdziałów. W przedłożonej do oceny monografii, wydzielono osobną część wnioskową. Jest ona jednak rozczarowująca: nie przynosi autorskiej koncepcji zagadnienia na podstawie przytoczonych w rozdziale badań, a stanowi *de facto* streszczenie rozdziału, co pogłębia ogólną

ocenę rozdziału pierwszego, charakteryzującego się nadmiarem materiału teoretycznego bez wyraźnej funkcji analitycznej.

Rozdział drugi przynosi szczegółową teorię karykatury wraz z jej historią sięgającą 1646 roku. Na s. 145–165 autor wskazuje i omawia funkcje karykatury: ideologiczną, komunikacyjną, kognitywno-emotywną. To ważny fragment pracy, jednak funkcje te są w dużej mierze deklaratywne, a ich operacjonalizacja w analizie empirycznej jest częściowa. Dopiero na s. 167 w obrębie części teoretycznej pojawiają się pierwsze bezpośrednie odniesienia łączące prezentowane ujęcia i definicje z zasadniczym przedmiotem pracy, tj. wojną rosyjsko-ukraińską w karykaturze. Należy jednak zauważyć, że nie jest jednoznacznie wyjaśnione, czy materiały ilustracyjne służące przedstawieniu typologii poziomów komunikacji między autorem a odbiorcą karykatury – zaproponowanej przez Sabine Fiedler czy Harmuta Stöckla – zostały opracowane przez Habilitanta. Brak takiego doprecyzowania w tekście obniża przejrzystość wyводу i rodzi wątpliwości co do zakresu autorskiego wkładu.

Część ta ujawnia zarazem głębokie zanurzenie się Habilitanta w problematyce karykatury ujawniające się w próbach syntezy fragmentów teoretycznych, przejawiających się w akapitach rozpoczynających się od *Як бачимо...*, (s. 137, 138).

Mankamentem tej części są niedopowiedzenia, występujące miejscami nadmierne uogólnianie. Np. na s. 165 autor podkreśla interakcję elementów werbalnych i niewerbalnych jako podstawę efektu komicznego przy jednoczesnym braku wskazania systematycznego modelu analizy tej interakcji (np. brak schematu kodowania).

Dokonywane wybory nie są uzasadnione. Autor np. deklaruje zastosowanie typologii „niemieckiej badaczki Sabine Fiedler” (167), czy „kanadyjskiego badacza N. Roukesa” (s. 172) bez podania jakichkolwiek przyczyn takiej decyzji. Oczywiście autor ma prawo do samodzielnego wyboru najlepiej jego zdaniem pasującej istniejącej metodologii (lub stworzenia własnej), tego typu decyzje powinny być jednak uzasadnione. W tekście monografii przyczyny wyboru nie są przekonujące, por. s. 172: „Istnieją różnorodne klasyfikacje środków humorystycznych. Jedną z najbardziej szczegółowych typologii zaproponował A. Berger, który wyróżnia 45 różnych technik, należących z kolei do szerszych grup (język, logika, tożsamość, działanie) [159]. W niniejszej pracy posługujemy się typologią kanadyjskiego badacza N. Roukesa, który wyodrębnia 11 różnych środków”.

Lepiej, w porównaniu do części wnioskowej rozdziału pierwszego, wypada ocenić wnioski rozdziału nt. karykatury politycznej. Choć w znacznej mierze i one są po prostu streszczeniem rozdziału, to zawierają element syntezy, dotyczący realizacji teorii humoru

w ramach będącego centralnym problemem pracy humorystycznego dyskursu medialno-politycznego (s. 180).

Rozdział trzeci poświęcony jest metodologii badań karykatury jako tekstu multimodalnego. Ocena tej części pracy zasadniczo powiela wcześniej sformułowane uwagi: przy poprawnym i stosunkowo szerokim opisie podstaw teoretyczno-metodologicznych, uwzględniającym zarówno dorobek ukraiński, jak i pozaukraiński, oraz opartym na licznych odwołaniach bibliograficznych, również i tutaj nad syntetycznym ujęciem problemu dominuje opis. Jednocześnie dostrzegalny jest brak pogłębionego uzasadnienia wyboru konkretnych metod badawczych. Przykładowo (por. s. 186), Autor wskazuje, że: „Do metod najczęściej stosowanych w analizie karykatur politycznych (przy czym w różnych publikacjach ten sam sposób badania może być różnie nazywany) należą: analiza multimodalna dyskursu, analiza semiotyczna, analiza treści (content analysis), analiza ram (framing analysis), analiza dokumentów, analiza retoryczna oraz analiza narracyjna. || W niniejszym badaniu wykorzystano trzy metody: komputerową analizę treści, analizę multimodalną dyskursu oraz analizę ram. Przed przejściem do opisu tych metod przedstawiony zostanie przegląd prac autorów zagranicznych, którzy analizują karykatury polityczne o określonej tematyce, stosując różne podejścia badawcze”.

Należy podkreślić, że sam dobór metod – komputerowego content analysis, multimodalnej analizy dyskursu oraz analizy ram – jest trafny, uzasadniony i adekwatny do przedmiotu badań. Pozwala on bowiem na uchwycenie zarówno warstwy ilościowej, jak i jakościowej analizowanych przekazów, a także ich wymiaru multimodalnego i interpretacyjnego.

W konsekwencji, mimo poprawnego doboru narzędzi badawczych, ta część pracy nie w pełni realizuje standardy transparentności metodologicznej.

Najważniejszym elementem monografii z perspektywy jej nowatorstwa – trudnego do jednoznacznego uchwycenia w rozdziałach I–III – jest analiza przeprowadzona w **rozdziale czwartym** (s. 225–296), obejmująca korpus 535 karykatur odnoszących się do wojny rosyjsko-ukraińskiej z lat 2014–2016, pochodzących z czterech krajów. Jest to część, w której Autor podejmuje próbę praktycznego zastosowania wcześniej przedstawionych założeń teoretycznych i metodologicznych. Struktura rozdziału ma charakter wieloetapowy i obejmuje analizę ilościową materiału (m.in. częstotliwości motywów, postaci i tematów), opartą na wynikach komputerowego content analysis, analizę multimodalną wybranych przykładów oraz analizę ram interpretacyjnych (framing). Przyjęta klasyfikacja jest poznawczo wartościowa i – przynajmniej w założeniu – pozwala uchwycić różne poziomy organizacji materiału

badawczego. Opracowanie materiału odbywa się zgodnie z zapowiedzią ze wstępu pracy na trzech poziomach analizy: reprezentatywnym (obiekty i postaci występujące w karykaturze), interaktywnym (relacja między treścią karykatury a odbiorcą) oraz kompozycyjnym (układ elementów karykatury).

Istotnym mankamentem tej części, rzutującym na odbiór całego badania, jest jednak brak uzasadnienia doboru materiału badawczego. Czytelnik otrzymuje jedynie skąpą informację (we wstępie, s. 8) o próbie obejmującej karykatury polityczne z Niemiec, Rosji, USA i Ukrainy oraz o stronach internetowych, z których materiał został zaczerpnięty. Nie wskazano przyczyn reprezentatywności wybranych – bardzo zróżnicowanych – źródeł: obejmują one zarówno galerie autorskie, portale z karykaturami z całego świata, jak i materiały z mediów społecznościowych. Trudno uznać je za jednolitą kategorię „specjalistycznych galerii internetowych” (s. 8). Nie uzasadniono także przyjętych ram czasowych badania.

Autor rozpoczyna od prezentacji wyników analizy ilościowej (s. 226–238). Niewątpliwą zaletą tej części jest operowanie stosunkowo dużym korpusem danych i próba systematyzacji zebranego materiału w wieloaspektowym ujęciu przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych. Choć sama analiza ilościowa jest poprawna, to – jak się wydaje – rozpoczynanie prezentacji materiału od wyników badania ilościowego nie było trafną decyzją: nie jest ona w pełni czytelna. Poza ciężką w odbiorze stroną techniczną tekstu (częste pogrubienia, tekst kursywny, a także zastosowanie pogrubienia z kursywą, stosowanie wersalików itp.), treść przepełniona jest statystykami, liczbami, hasłami, które niewiele mówią czytelnikowi. Wbrew deklaracji o multimodalnym charakterze karykatur, czytelnik otrzymuje przede wszystkim suchy opis, pozbawiony możliwości weryfikacji i samodzielnej interpretacji materiału.

Dotkliwym mankamentem monografii jest brak aneksu, w którym podano by linki do ilustracji, bądź też miniatury bazy materiałowej zdecydowanie obniża obiektywizm naukowy pracy. Uwaga ta jest tym bardziej istotna, że nie wszystkie linki do galerii internetowych, z których zaczerpnięto materiał źródłowy, wciąż działa. Na dzień 30.03.2026 nieaktywne są linki do dwóch z sześciu wykorzystanych źródeł: <https://www.radiosvoboda.org/media/photogallery> oraz <https://www.de.toonpool.com>. Przy opisie analizy ilościowej brak materiału ilustracyjnego (karykatur / aneksu zawierającego analizowane karykatury) uniemożliwia operacjonalizację danych, w przypadku drugiej części – analizy multimodalnej – zawęża możliwości weryfikacji ustaleń Habilitanta, a przecież możliwości podejść interpretacyjnych materiałów multimodalnych jest wiele. Brak dostępu do materiału uniemożliwia weryfikację zarówno wyników analizy ilościowej, jak i interpretacji jakościowych. W konsekwencji ustalenia Autora stają się w dużej mierze nieweryfikowalne. Przykładowo, czytelnik zmuszony

jest przyjąć na podstawie autorytetu badacza wnioski o obecności określonych metafor w podkategorii „DNR–LNR” (np. „DNR/LNR – trumna”, „więzienie”, „obóz koncentracyjny”, „psy”, „Putin – kruk”, „Putin – śmierć”, s. 248), bez możliwości ich sprawdzenia w materiale źródłowym.

Uwaga o potrzebie zamieszczenia aneksu wydaje się szczególnie istotna wobec faktu, że wybrane przykłady budzą zastrzeżenia, co do doboru w kontekście tematyki pracy. W sytuacji, gdy czytelnik nie wie, kiedy ukazała się wybrana karykatura (w związku z jakim wydarzeniem) interpretacje Habilitanta mogą wydać się niewiarygodne. Dla przykładu: rys. 80. przedstawiający matryoszkę Putina z wyraźną aluzją do Stalina wcale nie musi być związany z wojną rosyjsko-ukraińską a narastaniem oznak systemu autorytarnego w Rosji, połączona z rehabilitacją Stalina, jako uosobienia porządku czasów ZSRS. Tego typu karykatury mogą więc dotyczyć nie tylko wojny rosyjsko-ukraińskiej, co sytuacji wewnętrznej Rosji. Bez osadzenia analizy w kontekście wydarzeń trudno więc o rzetelną ocenę. W pracy występuje jedynie skąpa informacja na ten temat. We wstępie (s. 9) czytamy: „Ramy czasowe badania obejmują okres od marca 2014 do lutego 2016 roku. Kontekst społeczny badania wyznaczają takie wydarzenia, jak: rosyjska aneksja Krymu, zestrzelenie samolotu MH17, szczyt G20 w Brisbane (Australia), wizyta kanclerz RFN A. Merkel oraz prezydenta Francji F. Hollande’a na Ukrainie, rozmowy pokojowe w Mińsku i inne”. Trudno uznać takie omówienie za wyczerpujący opis kontekstu powstania karykatur.

Wskazany brak opisu kontekstu wojny rosyjsko-ukraińskiej jest tym bardziej dotkliwy, że Habilitant dokonał przecież szczegółowego opisu wojen w mediach, któremu poświęcony jest osobny rozdział pracy. Brak syntetycznego opisu agresji rosyjskiej wobec Ukrainy, który umożliwiłby czytelnikowi zestawienie tematyki karykatur z realnymi wydarzeniami czyni analizę nieskuteczną. Autor nie może zakładać, że każdy czytelnik posiada taką wiedzę. Minimalny opis łączący karykatury z wydarzeniami znajduje się (poza wskazanym wyżej fragmentem ze wstępu) w części wprowadzającej do rozdziału IV: „Jednakowa liczba karykatur (26) poświęcona jest katastrofie samolotu MH17 w lipcu 2014 roku oraz wizycie kanclerz Niemiec A. Merkel i prezydenta Francji F. Hollande’a w Ukrainie. Mniej więcej taka sama liczba karykatur znajduje się w podkategoriach „Konwój humanitarny” (15) oraz „G20 / G7” (11) (s. 232); trudno go jednak uznać za wystarczający dla pełnego zrozumienia analizowanych treści.

Część rozdziału czwartego, dotycząca analizy multimodalnej (s. 238–262) wybranych karykatur, koncentrującej się na relacji między warstwą wizualną a werbalną ma mieć częściowo charakter jakościowy i obejmuje m.in. interpretację metafor wizualnych. Szerokie

omówienie „otrzymał” tu W. Putin. Po dokonaniu paru analiz wybranych karykatur, autor stwierdza: „wśród metafor wizualnych obecnych w karykaturach przedstawiających Putina znajdują się m.in.: skrzypek, rzeźnik, sportowiec, King Kong, chuligan, terrorysta, bandyta, dzikus, pasażer samolotu, kierowca czołgu, operator koparki, szachista, kłusownik, oszust (gracz w „trzy kubki”), car, bóg, kucharz, właściciel psów, operator zabawki sterowanej pilotem, lalkarz, złodziej, psychopata, przestępca. Często rosyjskiego prezydenta przedstawia się także obok Hitlera lub Stalina, jako właściciela marionetek czy zabawek sterowanych pilotem, nad którymi utracił kontrolę, bądź półnagię (do pasa) w spodniach maskujących (rys. 82, 83, 84)”. Poza tym wyliczeniem, brak jest jednak interpretacji symboliki tego typu przedstawień.

W tym fragmencie jest równocześnie wiele interpretacji, które należy uznać za zdecydowanie trafne i świadczące o umiejętności odczytywania znaczeń implikowanych w przekazach multimodalnych. Można tu wskazać np. analizę karykatury, w której relacja między tekstem a obrazem opiera się na metaforze „twardego orzecha do zgryzienia”, odnoszącej się do sytuacji politycznej i interakcji między przywódcami (por. s. 257).

Kolejna część rozdziału (s. 262–278) poświęcona jest analizie ram interpretacyjnych. Autor identyfikuje różne sposoby ujmowania konfliktu, wskazując m.in. na ramę agresji, w której Rosja przedstawiana jest jako strona inicjująca działania militarne, ramę gry politycznej, akcentującą strategiczny charakter działań aktorów, oraz ramę konfliktu cywilizacyjnego. Ta część rozdziału ma największy potencjał interpretacyjny, gdyż wykracza poza analizę pojedynczych przypadków i zmierza w kierunku uogólnień.

Część wnioskowa ma w końcu charakter analityczny. Chaos metodologiczno-interpretacyjny tworzą jednak informacje, które Habilitant przytacza dopiero w części wnioskowej do rozdziału, zamiast w początkowych jego etapach: „W ramach tej funkcji istnieją Code Matrix Browser oraz Code Relations Browser (CRB). Code Matrix Browser (CMB) umożliwia zobaczenie, ile kodowań przypada na dokument lub grupę dokumentów (s. 279)

W końcowej partii rozdziału (s. 279–296) autor podejmuje próbę syntezy wyników, wskazując na rolę karykatury jako narzędzia ideologicznego oraz elementu humorystycznego dyskursu mediapolitycznego. Podkreśla, że karykatury nie tylko odzwierciedlają rzeczywistość polityczną, lecz także ją interpretują i wartościują, wpływając na sposób postrzegania konfliktu przez odbiorców. Jednakże również w tej części wyводу dominują ujęcia opisowe, a brak jednoznacznego modelu integrującego wyniki analizy ilościowej, multimodalnej i framingowej sprawia, że całość nie tworzy w pełni spójnej konstrukcji metodologicznej.

Sumując, niezależnie od wskazanych mankamentów, należy stwierdzić, iż rozdział IV stanowi najbardziej wartościową część monografii, gdyż zawiera właściwe analizy empiryczne i liczne trafne interpretacje konkretnych przykładów. Potwierdza tym samym kompetencje badawcze autora stanowiąc wartościową próbę analizy mediatyzacji konfliktu zbrojnego w karykaturze politycznej. Jednocześnie, potencjał analityczny rozdziału nie został w pełni wykorzystany z uwagi na ograniczoną transparentność metodologiczną, brak systematyzacji wyników oraz niewystarczająco uzasadniony dobór analizowanych materiałów.

W **zakończeniu** (s. 297–304) autor podejmuje próbę syntezy wyników badań. Trafnie wskazuje m.in., że: „dla analizy humoru w tekstach multimodalnych istotne są trzy czynniki: 1) uwarunkowanie społeczno-kulturowe poszczególnych modusów; 2) kontekst, w którym funkcjonuje tekst multimodalny; 3) pragmatyczne aspekty jego odbioru” (s. 300). Wnioski te są trafne, zarazem potwierdzają zasadność uwag poczynionych przeze mnie wyżej.

Punkt 9 zakończenia jest najslabszym w kontekście syntezy badań, znów przynosi jedynie streszczenie zamierzeń metodologicznych.

Na zakończenie należy zwrócić uwagę na niedostateczny poziom opracowania redakcyjnego monografii. W tekście występują liczne uchybienia językowe i interpunkcyjne, takie jak brak kropek na końcu zdań (np. „перебігом конфлікту шляхом «мілітаризації» сфер цивільного життя”, s. 28), pominięcia przecinków czy niekonsekwentne i trudne do uzasadnienia rozwiązania stylistyczne (por. „Після 2 Світової війни термін війна” (s. 26) oraz „у Другій Світовій війні” (s. 143)). Dostrzegalna jest także niestaranność zapisu w obrębie pojedynczych sformułowań, np. „яка з’явилася у 19 і отримала свій розвиток у XX столітті” (s. 134).

Zastrzeżenia budzi również sposób wprowadzania skrótów. Są one stosowane niekonsekwentnie i bez uprzedniego objaśnienia, co zmusza czytelnika do domyślenia się ich znaczenia. Przykładowo, skrót „ГМПД” pojawia się już na początku pracy (s. 7) bez rozwinięcia, które zostaje podane dopiero na s. 15 („гумористичний медіаполітичний дискурс”). Analogiczna sytuacja dotyczy terminu „polityczna karykatura” (ПК), który funkcjonuje w tekście od początku, natomiast jego objaśnienie pojawia się dopiero na s. 145. Tymczasem monografia zawiera indeks skrótów, co sugeruje konieczność konsekwentnego stosowania jednej przyjętej zasady: albo pełnego objaśnienia skrótów przy pierwszym użyciu, albo całkowitego oparcia się na indeksie.

Brak konsekwencji widoczny jest także w oznaczaniu materiału ilustracyjnego. W pracy pojawiają się różne formy zapisu („На рисунку 105”, „На рис. 106”, „На рис. № 108”), co zaburza spójność edytorską. Dodatkowo określenie „rysunek” bywa mylące, ponieważ w wielu przypadkach odnosi się nie do karykatur, lecz do wykresów generowanych przez oprogramowanie komputerowe, co może wprowadzać czytelnika w błąd. Niejednolity jest również sposób opisywania ilustracji – część z nich posiada tytuły, inne pozostają ich pozbawione.

Uchybieniem jest także powielanie tego samego materiału pod różnymi numerami. Przykładowo, ta sama karykatura przedstawiająca babcię i mężczyznę przy bankomacie oznaczonym napisem „ДНР” pojawia się zarówno jako rys. 71, jak i rys. 129 („Економічні наслідки”). Dodatkowo nie jest jasne, czy stosowane oznaczenia „rysunek” i „karykatura nr” są synonimiczne, czy też odnoszą się do różnych kategorii materiału (por. „Карикатура № 130 зображає Путіна як жебрака”, s. 276).

Zastrzeżenia budzi też sposób cytowania źródeł. W niektórych przypadkach nie jest jasne, czy Habilitant korzystał bezpośrednio z prac źródłowych. Przykładowo, przy opisie schematu analizy konfliktu autor odwołuje się do Ulrike C. Wasmuht, natomiast w bibliografii wskazano pozycję: Zoll, R. & Wasmuht, U. (1996). *Friedens- und Konfliktforschung als Studiengang*, zawartą w tomie pod redakcją P. Imbuscha i R. Zolla (*Friedens- und Konfliktforschung. Eine Einführung mit Quellen*, Opladen: Leske + Budrich; poz. 488 w bibliografii). Tymczasem w przywołanej monografii nie występuje tekst współautorski Zoll–Wasmuht pod tym tytułem. Znajdują się tam natomiast dwa odrębne teksty: autorstwa Ralfa Zolla *Friedens- und Konfliktforschung als Studiengang* (s. 162–174) oraz przedruk pracy Ulrike C. Wasmuht z 1992 roku *Friedensforschung als Konfliktforschung. Zur Notwendigkeit einer Rückbesinnung auf den Konflikt als zentrale Kategorie* (s. 175–187), por. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-322-97349-8.pdf>.

Tego rodzaju nieścisłości osłabiają wiarygodność aparatu naukowego. W każdym razie świadczy o niedokładnej redakcji monografii. W efekcie wskazane niedociągnięcia – obejmujące brak konsekwencji w zapisie, niejednolite stosowanie skrótów, błędy interpunkcyjne oraz niespójności w oznaczaniu materiałów ilustracyjnych – obniżają ogólną jakość edytorską pracy i utrudniają jej odbiór.

***

Sumując uwagi nt. monografii Semotiuk, O. (2021). „Російсько-українська війна у сучасній політичній карикатурі. Медіатизація воєнних конфліктів сучасності” (Львів-

Дрогобич: КОЛО, 2021), można stwierdzić, iż przedłożona monografia stanowi oryginalne osiągnięcie naukowe w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach. Pomimo wskazanych ograniczeń – w szczególności niedostatków w zakresie operacjonalizacji pojęć oraz ograniczonej transparentności metodologicznej – praca stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny. Za taką należy uznać próbę interdyscyplinarnego ujęcia zjawiska mediatyzacji konfliktów zbrojnych poprzez analizę humorystycznego dyskursu medialno-politycznego należy uznać za podejście nowatorskie i poznawczo istotne.

Pracę zdominowała część teoretyczna, w której jednak prawidłowo uporządkowano kluczowe pojęcia (mediatyzacja, dyskurs medialny, multimodalność), a także zaproponowano autorskie definicje i rozróżnienia terminologiczne. Na uwagę zasługuje również szerokie spektrum zastosowanych metod – od komputerowej analizy treści, przez multimodalną analizę dyskursu, po analizę ramową – co pozwala na wielowymiarowe ujęcie badanego materiału. Duży korpus (535 karykatur) oraz wykorzystanie oprogramowania analitycznego wzmocniają empiryczny charakter pracy.

Jednocześnie analiza ujawnia pewne istotne braki i ograniczenia, które wpływają na siłę wniosków końcowych. W pracy widoczna jest dominacja wyników deskryptywnych – szczegółowych statystyk, rozkładów kategorii oraz opisów metafor i symboli. Wnioski końcowe w dużej mierze powtarzają te obserwacje w formie syntetycznej, jednak rzadko wychodzą poza poziom opisu w kierunku pogłębionej interpretacji teoretycznej.

Można wskazać kilka wyłaniających się z analizy uogólnionych obrazów, które stanowią realny wkład poznawczy. Są to:

a) Personalizacja konfliktu – dominacja karykatur indywidualnych oraz częste przedstawienia konkretnych liderów (zwłaszcza W. Putina) wskazują na silną tendencję do personalizowania odpowiedzialności za konflikt. Polityka międzynarodowa w dyskursie karykaturalnym jawi się jako działania jednostek, a nie struktur.

b) Dominacja ramy odpowiedzialności i agresji – najczęściej występujące ramy sugerują, że konflikt jest interpretowany przede wszystkim w kategoriach przypisywania winy oraz aktów przemocy, co wzmacnia moralizujący charakter przekazu.

c) Negatywna konstrukcja wizerunku Rosji i jej przywódcy – analiza metafor wizualnych pokazuje wyraźną asymetrię wartościowania. Wizerunek Rosji i jej lidera jest konsekwentnie negatywny, co może wskazywać na normatywny (a nie neutralny) charakter dyskursu karykaturalnego.

d) Multimodalność jako kluczowy mechanizm znaczenia – współdziałanie elementów werbalnych i wizualnych jest nie tylko cechą formalną, ale podstawowym mechanizmem budowania sensu i efektu humorystycznego.

e) Zróżnicowanie kulturowe narracji – różnice między karykaturami niemieckimi, amerykańskimi i ukraińskimi wskazują na odmienne ramy interpretacyjne konfliktu (geopolityczne, sojusznicze, narodowo-wyzwoleńcze).

Mimo że powyższe wnioski są obecne implicite w analizie, nie zostały one w pełni rozwinięte, czytelnik musi je wysnuć sam. W związku z brakiem aneksu zawierającego analizowane ilustracje, ma jednak ograniczoną możliwość w tym zakresie. Wnioski nie zostały też osadzone w szerszych debatach teoretycznych (np. dotyczących propagandy wizualnej, framingu czy komunikacji politycznej), choć część teoretyczna pracy zajmuje znaczną jej część. Brakuje także wyraźnej odpowiedzi na pytanie o konsekwencje społeczne i polityczne analizowanych reprezentacji.

Podsumowując, monografia stanowi solidne i wartościowe opracowanie empiryczne, o dużym potencjale poznawczym i metodologicznym. Jej główną słabością jest jednak ograniczona głębia interpretacyjna oraz niewystarczające uogólnienie wyników.

2.3 Aktywność Habilitanta w ramach współpracy naukowej i udział w projektach badawczych

Aktywność naukowa Habilitanta w zakresie współpracy międzynarodowej i realizacji projektów badawczych jest wyraźnie zaznaczona i stanowi istotny element jego dorobku. Habilitant odbył szereg staży i stypendiów zagranicznych (m.in. w Wiedniu i Regensburgu), które umożliwiły mu nie tylko zgromadzenie materiałów badawczych i przygotowanie publikacji, lecz także nawiązanie trwałych kontaktów naukowych. Jest członkiem kilku prestiżowych międzynarodowych organizacji naukowych, co potwierdza jego obecność w międzynarodowym obiegu badawczym.

Kluczowym osiągnięciem w tym obszarze jest kierowanie projektem badawczym finansowanym w ramach programu POLONEZ BIS 2 (NCN, Horyzont 2020, Marie Skłodowska-Curie), poświęconym analizie humoru politycznego w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej. Projekt ten ma charakter interdyscyplinarny i wpisuje się w aktualne kierunki badań nad mediami, dyskursem i komunikacją polityczną. Dodatkowo Habilitant aktywnie

uczestniczy w życiu naukowym poprzez wystąpienia na seminariach i wykładach zaproszonych w instytucjach krajowych i zagranicznych.

Podsumowując, aktywność Habilitanta w zakresie współpracy naukowej i udziału w projektach badawczych należy ocenić wysoko — świadczy ona o jego samodzielności badawczej, umiejętności pozyskiwania środków na badania oraz zdolności do funkcjonowania w międzynarodowym środowisku naukowym.

2.4 Ogólna ocena pozostałego dorobku naukowego Habilitanta

Ocena przedstawionego dorobku publikacyjnego wskazuje na wyraźną spójność tematyczną, konsekwentny rozwój zainteresowań badawczych oraz stopniowe przechodzenie od zagadnień bardziej ogólnych i metodologicznych do wyspecjalizowanej, autorskiej niszy badawczej. Dorobek można uznać za dobrze uporządkowany i logicznie rozwijający się w trzech głównych etapach:

Etap pierwszy (do ok. 2010) – skoncentrowany na terminologii, zapożyczeniach oraz metodologii (zwłaszcza analizie treści). Ten okres można uznać za przygotowawczy do dalszego rozwoju Habilitanta: buduje warsztat metodologiczny i kompetencje lingwistyczne.

Etap drugi (2010–2017) – wyraźne przejście w stronę analizy dyskursu politycznego i komunikacji medialnej. Pojawia się systematyczne wykorzystanie metod ilościowych i komputerowych.

Komputerowy content analysis do badania programów wyborczych Habilitant stosuje już w artykule z 2013 roku (Semotiuk, O. Передвиборчі програми політичних партій України: комп'ютерний контент-аналіз. Збірник наукових праць «Людина. Комп'ютер. Комунікація», Львів, видавництво Львівської Політехніки, s.146-148). Wprowadza w nim podstawowe operacje analityczne: liczenie leksyk, analiza częstotliwości (s. 1–2), konstruuje system kodów („polityka”, „ideologia”, „wartości”; s. 3). Już w tej pracy Autor operuje dużym materiałem empirycznym, jednak zarysowuje się tu podstawowy problem który występuje w późniejszych tekstach: kategorie są słabo operacjonalizowane, a analiza pozostaje na poziomie deskrypcji (np. wskazanie częstotliwości leksyk „Україна”, „громадяни”; s. 2-3). Trudno znaleźć też wnioski uogólniające badanie.

Etap trzeci (od ok. 2015/2020) – wykrystalizowanie się głównej specjalizacji: humor polityczny, karykatura, memy oraz ich rola w konflikcie (zwłaszcza rosyjsko-ukraińskim).

Artykuł „Політична карикатура: функції, типологія, інтерпретація (комп'ютерний контент-аналіз політичних карикатур США, ФРН та України)”, 2015

poświęcony jest z kolei problematyce typologii i funkcji politycznej karykatury, stanowiąc studium teoretyczne, które poprzedza i przygotowuje grunt pod późniejsze analizy empiryczne rozwinięte w monografii. Warto zauważyć, że w monografii, która stanowi podstawowe osiągnięcie Habilitanta (np. s. 165) rozwija on przedstawioną w tym artykule ideę interakcji obrazu i tekstu jako podstawy znaczenia. Tekst wprowadza podstawowe rozróżnienia typologiczne (np. kryteria: forma, treść, relacja tekst-obraz), a także podejmuje próbę systematyzacji funkcji karykatury, w związku z czym można go traktować jako pracę przygotowawczą o charakterze konceptualnym, stanowiącą etap rozwoju programu badawczego Autora. Tekst ma charakter w dużej mierze kompilacyjny i brakuje w nim wyraźnie autorskiego modelu typologicznego a także pogłębionej analizy funkcji karykatur. Sam w sobie artykuł nie stanowi samodzielnie znaczącego wkładu w rozwój dyscypliny, jednak w powiązaniu z monografią tworzy spójny i logiczny ciąg badawczy, ponieważ dokumentuje rozwój warsztatu naukowego autora (od ujęcia teoretycznego do empirycznego).

Czwarty etap (2021 –) syntezujący wcześniejsze poszukiwania i stanowiący efekt pogłębionej refleksji nad dotychczasowym dorobkiem.

Wydany rok po ukazaniu się monografii tzw. habilitacyjnej, artykuł z 2022 pt. „Russian-Ukrainian military conflict: terminological and discursive dimensions” stanowi kolejne ogniwo w rozwijanym przez autora programie badawczym i pełni funkcję koncepcyjno-porządkującą (definicje, typologie, ramy), programową (postulat podejścia interdyscyplinarnego), częściowo empiryczną (analiza materiału medialnego), nie będąc zarazem pełnowymiarowym studium empirycznym. Autor koncentruje się tu na uporządkowaniu terminologii konfliktu: rekonstruuje ponownie ewolucję pojęcia „wojny”, model „dwóch wymiarów konfliktu”. Autor postuluje podejście interdyscyplinarne integrujące studia nad: komunikacją, polityką, konfliktami i medioznawstwem. Artykuł rozwija wcześniejsze tezy o rosnącej roli mediów w związku ze strategicznym charakterem komunikacji oraz znaczeniu metod ilościowych. W tekście pojawia się ważne, dojrzałe zagadnienie badawcze, nie tyle „jak badać dyskurs”, co „co wynika z analizy dyskursu dla rozumienia konfliktu?”. W ten sposób również Habilitant doszedł do wątpliwości, które budzi lektura monografii z 2021. To ważny krok w stronę dojrzałości naukowej. Tekst „Superhero contra butcher: Zelensky and Putin in political cartoons on Russian aggression” (2023) stanowi konsekwentne rozwinięcie aparatu teoretycznego zaproponowanego w monografii i poprawną metodologicznie analizę materiału empirycznego. Jednocześnie jego zasadniczą słabością jest ograniczony poziom uogólnień – wnioski mają charakter raczej potwierdzający wcześniej przyjęte założenia niż prowadzą do wyodrębnienia nowych modeli interpretacyjnych czy

typologii. W oparciu o dobrze określoną podstawę teoretyczną (multimodalna analiza dyskursu, teoria humoru politycznego, kategoria „swój vs. obcy” realizowane jest studium przypadku: wojny rosyjsko-ukraińskiej (po 24.02.2022) i reprezentacji Zelenskiego i Putina jako figur symbolicznych. W kontekście uwag związanych z wydaną w 2021 roku monografią zwraca uwagę obecność w tekście artykułu rozbudowanego zakończenia sumującego wyniki badań. Problem w tym, że przynosi ono w zasadzie oczywiste wnioski o tym, że analizowane karykatury: budują obraz Zelenskiego jako „bohatera” oraz obraz Putina jako „wroga / agresora”, a humor działa tu jako narzędzie wsparcia (supportive), bądź delegitymizacji (subversive), a interpretacja zależy od odbiorcy (jego wiedzy, ideologii itd.). Są to poprawne ale dość ogólne i oczywiste ustalenia zwłaszcza w sytuacji nie dość jasnego określenia materiału źródłowego.

Podobnie przedstawia się ocena kolejnego tekstu Habilitanta z 2023 roku „Laughing at political opponents: Poroshenko’s vs. Zelensky’s supporters in memes” (EJHR 2023) Artykuł stanowi poprawne metodologicznie i spójne teoretycznie opracowanie problematyki memów politycznych jako formy dyskursu humorystycznego. Jego mocną stroną jest zdecydowanie bardziej klarowna w stosunku do wcześniejszych tekstów operacjonalizacja kategorii analitycznych oraz osadzenie w kontekście społeczno-politycznym (polaryzacji społecznej na Ukrainie po wyborach i związanym z tym konflikcie symbolicznym między grupami wyborców). Jednocześnie w zasadniczym ograniczeniu pozostaje poziom wniosków – mają one charakter głównie potwierdzający wcześniej przyjęte założenia teoretyczne i nie prowadzą do wyodrębnienia nowych modeli interpretacyjnych ani pogłębionej typologii analizowanych zjawisk. Trudno uznać za odkrywcze ogólne wnioski z analizy o tym, że a) memy mogą stanowić narzędzie antagonizacji i służyć ośmieszeniu przeciwnika oraz wzmacniają poczucie wyższości grupowej, b) opozycja „my–oni” jest typową kategorią tożsamościową, c) humor realizuje trzy funkcje: afirmację własnej grupy, atak przeciwnika czy obronę przed krytyką.

Analiza pozostałego dorobku naukowego ujawnia przekonującą i konsekwentną drogę rozwoju naukowego – od narzędzi do aplikacji i własnego pola badawczego. Zarysowuje się w niej coraz śmielsze rozwijanie teorii naukowej, choć głównie wciąż opiera się ona na rekonstrukcji dominujących paradygmatów (mediatyzacja, konstruktywizm, wojna hybrydowa). Najsilniejszą częścią dorobku jest analiza humoru politycznego i karykatury. Humor coraz pewniej konceptualizowany jest jako narzędzie walki symbolicznej, następuje próba modelowania analizy humoru (cel – fokus – prezentacja). W tym ujęciu dorobek spełnia

standardy aktywności naukowej i pokazuje wyraźny rozwój badacza. Jego najmocniejszym elementem są badania nad humorystycznym dyskursem politycznym, które mają potencjał do dalszego umiędzynarodowienia i teoretycznego pogłębienia.

***

Na zakończenie tej części należy podkreślić, że o potencjale naukowym Habilitanta świadczy jego aktywność na licznych konferencjach i sympozjach naukowych. Wyniki swych badań naukowych prezentował on na międzynarodowych konferencjach naukowych w Ukrainie i za jej granicami – ogółem 14 wystąpień po uzyskaniu stopnia doktora. Wystąpił również w roli organizatora takich forów.

3) Ocena dorobku dydaktycznego i organizacyjnego

Dorobek dydaktyczny Habilitanta należy ocenić jako rozbudowany i wieloletni. Obejmuje on pracę na różnych stanowiskach akademickich, w tym na stanowisku profesora nadzwyczajnego, oraz prowadzenie zróżnicowanych kursów z zakresu lingwistyki stosowanej, medioznawstwa i komunikacji. Szczególną wartością jest łączenie zagadnień teoretycznych z praktycznymi umiejętnościami, czego wyrazem są zajęcia dotyczące metod analizy tekstu medialnego, komunikacji wizualnej, propagandy czy tłumaczenia symultanicznego. Na uwagę zasługuje również aktywność szkoleniowa Habilitanta w zakresie wykorzystania narzędzi cyfrowych (MAXQDA), świadcząca o dostosowaniu dydaktyki do współczesnych standardów badawczych.

Aktywność organizacyjna, choć nie jest szczególnie rozbudowana, ma charakter systematyczny i obejmuje udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych konferencji naukowych, w tym pełnienie funkcji wiceprzewodniczącego. Zaangażowanie to dotyczyło zarówno prac redakcyjnych, jak i działań promocyjnych. Uzupełnieniem tej działalności jest aktywność recenzencka oraz udział w inicjatywach popularyzujących naukę. Całość pozwala ocenić dorobek dydaktyczny i organizacyjny jako solidny i konsekwentnie rozwijany.

4) **Konkluzja końcowa**

Konkludując stwierdzam, że osiągnięcia Habilitanta po doktoracie stanowią znaczący wkład w rozwój badań w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Osiągnięcia te wyróżniają konsekwentny rozwój własnej Autorskiej metodologii badań, sprawność warsztatowa i otwartość na ujęcia interdyscyplinarne, znajomość szerokiego kontekstu kulturowego.

Aktywność naukową Habilitanta (publikacje, udział w międzynarodowych konferencjach naukowych w kraju i za granicą, uczestnictwo w międzynarodowych projektach naukowych, liczne staże zagraniczne) należy ocenić jako widoczną na forum międzynarodowym, jak również rokującą na przyszłość. Habilitant spełnia kryteria wskazane w stosownych przepisach prawa, co w moim przekonaniu stanowi podstawę do nadania Mu stopnia doktora habilitowanego.

